

*Nationens*

107785

**TYSKERBARNAS SKJEBNE**

Et  
**TYSKERBARN**  
forteller

**Hun fant sin IDENTITET etter 47 år**

**MINDREVERDIGE: Samfunnselitens holdning til tyskerbarna lyder som et ekko fra nazistenes propaganda. (Faksimile fra Nationens artikkelserie)**

# Skygge over krigsjubileet

Den kanskje beste måten å feire den norske frigjøringen fra tysk okkupasjon er å ta et oppgjør med seierherrenes holdning til tyskerbarna. Man kan ikke si «aldri mer» med troverdighet om man ikke erkjenner at behandlingen av disse barna ernærte seg av samme tankegods som den ideologien man kjempet mot under krigen. En ideologi som går ut på at mennesker som tilhører en bestemt rase, nasjonalitet eller etnisk gruppe er mindreverdige og ikke har krav på samme menneskerettigheter som den øvrige befolkning.

## KOMMENTAR



KARI GÅSVATN

Vi må ta det oppgjøret med etterkrigshistorien som Tor Øystein Brandacher etterlyste i Nationens serie om tyskerbarnas skjebne. Det er et historiens paradoks at vi kan takke ham og andre barn med tysk far for at vår kollektive samvittighet blir påminnet om hvor lett det er å spore av i en seiersrus og selv bli ofre for totalitær tankegang.

Men prisen tyskerbarna har betalt for å bli vår våkne samvittighet ved 50-årsjubileet er altfor høy, høyere enn mange har klart å bære. De fleste ble mobbet og trakassert under oppveksten, de ble fratatt fedre, mødre, røtter og identitet, deportert, tilbake-sendt, tvangsadoptert, forkastet og adoptert på nytt. Typisk tyske fornavn ble byttet ut.

Først de aller siste årene har de våget å stå fram, og fortelle hjerteskjærende historier om han og

«Seieren blir større om Norge gjør opp uretten mot tyskerbarna»

hets, og om motstanden de har møtt under letingen etter sin biologiske far og mor.

Det er nattsida av nasjonalismen som slår ut når en ni-åring får ropt «din forbanna Hitlerspire» etter seg på 17. mai. Det er fristende å bortforklare slike episoder som utslag av uforstand i det enkelte lokalsamfunn. Nationens offentliggjøring av innstillingen fra det så kalte Krigsbar-nutvalget fra 1945 og debatten omkring den, viser at trakasserin-gen var godkjent av den norske eliten, med legestand og preste-skap i spissen. Selv om innstillin-gen aldri ble vedtatt, ble den ret-ningsgivende for behandlingen av tyskerbarna, med blant annet sy-stematisk tvangsfjerning fra mø-drene.

Det var samfunnstopper som gikk god for at barna hadde defekte arveanlegg og derfor ville bli en belastning for samfunnet. Det lyder som et ekko fra nazistenes propaganda. Det var nettopp henvisningen til defekte arvean-legg som som var nazistenes «vi-tenenskapelige» bakgrunn for å tra-kassere, fordrive og etter hvert forsøke å utrydde alle som man mente kunne degenerere den rene rase, som jøder, sigøynere, homo-file og funksjonshemmede.

Det er bare å erkjenne at altfor mange «jössinger» på samme måte som nazistene ernærte seg

av den tids dypt rotfestede raselære. Nå vil mange si det er lett å være etterpåkklo, særlig for alle som er for unge til å ha opplevd stemningen i 1945. Men også den gangen var det mange som var kloke nok til å holde det ene fra det andre. Slik Brandacher fortel-ler om sin bestefar, som selv var sterk motstander av nazismen og Hitler. Men som forsto at dette ikke måtte gå utover barnet til ei ung jente som var blitt forelsket i en 18-årig soldat som var tvangs-sendt i en krig han slett ikke øns-ket.

Det er i det hele tatt tankevek-kende at når det finnes tyskerbarn som kan fortelle om en relativt god oppvekst, skyldes det enkelt-mennesker som besteforeldre, adoptivforeldre og andre som trosset den offentlig velsignede ra-sisme.

Det offisielle Norge brøt med alminnelige menneskerettig-heter, slik man ofte gjør i sam-funn som blir befridd fra tyranni, okkupasjon og vold utenfra. Men en forklaring er aldri noen unn-skyldning, og flomlys på tysker-barnas skjebne er en påminnelse om at nordmenn ikke har mono-pol på humanisme.

Norge har mye å gjøre godt igjen overfor enkeltmennesker som fortsatt lever og lider og leter etter identitet og opphav.

I frigjøringsjubileumsåret får vi høre mye om heroisk kamp mot okkupasjonsmakta. Glorien blir blekere, men seieren større, om vi som samfunn tar inn over oss at den totalitære ideologi lever videre om man overtar midlene til dem man kjemper mot.